

**[„ȘI dacă NE ‘NTREBĂM CARE E
CAUZA...”] 2264 – de Mihai
Eminescu**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Și dacă ne 'ntrebăm care e cauza începătoare a acestui rău, nu găsim alta decât liberalismul, copiat din străinătate. Natura e conservatoare; celor mai multe ființe din lume ea nu le acordă mai nici un progres ; scara ființelor de sub om e staționară. Omul are, prin aparatul lui nervos, un instrument de înaintare, dar nu de înaintare prin salt, ci încet și gradat. Pentru a satisface trebuințe nouă un popor trebuie să aibă timp a-și apropria calități nouă, căci calitățile pe cari le-a cîștigat în trecut sînt bune pentru condițiile de viață din trecut. Nu poți face dintr-un pește o vietate de uscat, căci va pieri; nu poți schimba peste noapte condițiile sociale și economice ale unui popor fără ca acesta să fie amenințat de pieire. Indivizii, deci și poporul, sînt rezultante a două principii contrare, întîi a principiului eredității, cel conservator, care-l face să ție la datină și deprinderi din trecut, să trăiască ca-n trecut, să urmeze procederile părinților; al doilea, al adaptabilității, prin care poporul caută a cîștiga aptitudini nouă, potrivite cu mediul nou în care trăiește. dacă mediul se modifică încet, dacă progresul se face gradat, fiecare are putința și timpul de-a se adapta împrejurărilor; dacă schimbarea e spontană, prea puțini merg înainte, marea majoritate rămîne-n urmă și-i merge rău. Acesta e un adevăr valabil, după Darwin, pentru toată lumea organică, deci și pentru om.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro